

Tantárgyi tematika
KÖVETELMÉNYEK ÉS TANTÁRGYI PROGRAM

az Alkotmányjog c. tantárgyból
tárgykód: AJALK131IÜN1
Igazságügyi igazgatási szak nappali tagozat
2023/2024. tanév I. félév

Tárgyfelelős: Dr. Paulovics Anita egyetemi tanár
Tárgyfelelős tanszék: Alkotmányjogi Tanszék
Tantárgy oktatója: Dr. Jámbor Adrienn egyetemi adjunktus
Előtanulmányi kötelezettség: –
Egyidejű felvétel: Alkotmányjog gyakorlat
Szemeszter: 1
Heti óraszám: 2
Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 3 kr.
Fejlesztendő kompetenciák:
tudás: T1, T3, T7, T12
képesség: K1, K2
attitűd: A1, A2, A7
autonómia és felelősség: F1, F2, F5

1. A tantárgy feladata és célja

Az alkotmányjog oktatásának célja, hogy a hallgatók megismerjék az alkotmány és az alkotmányjog alapfogalmait, a jogforrási rendszert, a képviselői és közvetlen demokrácia intézményeit, az alkotmányos szervek rendszerét, az állami hatalomgyakorlás és a magyar államszervezet működésének elméleti és jogszabályai alapjait és az alapjogok rendszerét.

2. A tantárgy tematikus leírása

1. Az alkotmány és az alkotmányjog alapfogalmai.
2. A hatalommegosztás. A kormányformák.
3. A jogforrási rendszer.
4. A képviselői és a közvetlen demokrácia intézményei: a választójog és a népszavazás joga.
5. Az Országgyűlés funkciói, szervezete és működése. A képviselők jogállása. A törvényhozási eljárás.
6. A köztársasági elnök jogállása, megbízatása és hatáskörei. A miniszteri ellenjegyzés.
7. A kormányzás fogalma. A kormány feladata, létrejötte és megszűnése. Az ügyvivő kormány. A kormánytagok és az államtitkárok jogállása.
8. Az igazságszolgáltatás fogalma. A bírósági szervezet. A bíróságok igazgatása.
9. Az ügyészség alkotmányos helyzete. Az ügyészi szervezet. Az ügyészség feladatai.
10. Az alkotmányvédelem. Az alkotmánybírák jogállása.
11. Az Alkotmánybíróság szervezete és hatáskörei.
12. Az alapvető jogok biztosa.
13. Az önkormányzás elve. Az önkormányzatokra vonatkozó alkotmányos szabályok. A helyi önkormányzatok alapjogai. Az önkormányzati feladat- és hatáskörök.
14. Az alkotmányos alapjogok rendszere. Az alapjogok korlátozhatósága.

3. A félév elfogadásának feltételei

A vizsgára bocsátás feltétele az aláírás. Az értékelés öt fokozatú.

Előadások

Okt.h.	Időpont	Oktató	Téma
1.	szept. 5.	Jámbor Adrienn	Az alkotmány és az alkotmányjog alapfogalmai. A hatalommegosztás. A kormányformák.
2.	szept. 12.	Jámbor Adrienn	A jogforrási rendszer.
3.	szept. 19.	Jámbor Adrienn	A képviseleti és közvetett demokrácia intézményei: a választójog.
4.	szept. 26.	Jámbor Adrienn	A képviseleti és közvetett demokrácia intézményei: a népszavazás joga.
5.	okt. 3.	Jámbor Adrienn	Az Országgyűlés funkciói, szervezete és működése.
6.	okt. 10.	Jámbor Adrienn	A képviselők jogállása. A törvényhozási eljárás.
7.	okt. 17.	Jámbor Adrienn	A kormányzás fogalma. A kormány feladata, létrejötte és megszűnése. Az ügyvivő kormány. A kormánytagok és az államtitkárok jogállása.
8.	okt. 24.	Jámbor Adrienn	A köztársasági elnök jogállása, megbízatása és hatáskörei. A miniszteri ellenjegyzés
9.	okt. 31.	Jámbor Adrienn	SZÜNET
10.	nov. 7.	Jámbor Adrienn	Az igazságszolgáltatás fogalma. A bírósági szervezet. A bíróságok igazgatása. Az ügyészség alkotmányos helyzete. Az ügyészi szervezet. Az ügyészség feladatai.
11.	nov. 14.	Jámbor Adrienn	Az önkormányzás elve. Az önkormányzatokra vonatkozó alkotmányos szabályok. A helyi önkormányzatok alapjogai. Az önkormányzati feladat- és hatáskörök.
12.	nov. 21.	Jámbor Adrienn	Az alkotmányos alapjogok fogalma, rendszere, az alapjogok korlátozhatósága.
13.	nov. 28.	Jámbor Adrienn	Az alkotmányvédelem. Az Alkotmánybíróság szervezete és hatáskörei. Az alkotmánybírák jogállása. Az alapvető jogok biztosa.
14.	dec. 5.	Jámbor Adrienn	Az alapvető jogok biztosa.
15.	dec. 12.	Jámbor Adrienn	Konzultáció

Az előadások időpontja és helye: kedd 8–10 óra, A/6. XIX. ea.

4. A számonkérés követelményei

Kollokvium. A számonkérés az írott tananyagban és a kötelező jogszabályok ismeretén kívül kiterjed az előadáson elhangzottakra.

Vizsgakérdések

1. Az alkotmány fogalma és jellemzői, az alkotmányok típusai.
2. Az alkotmányjog fogalma és jellemzői. Az alkotmányosság fogalma és kritériumai.
3. A hatalommegosztás elmélete (Locke, Montesquieu, Constant, Bibó).
4. Az államforma és a kormányforma fogalmának ismérése.
Egyes kormányformák: az alkotmányos monarchia, parlamentáris monarchia, parlamentáris köztársaság, prezidenciális köztársaság, félprezidenciális kormányforma.
5. A jogforrás fogalma. A jogforrási hierarchia rendező elvei.
Jogszabályok érvényessége és hatálya.
6. A hatályos magyar jogforrási rendszer. A jogszabályok.
Közjogi szervezetszabályozó eszközök. A nemzetközi jogi normák és az EU jogforrásai.
7. Szokásjogi jogalkotás, bírói alkotás. A jogszabályok kihirdetése és közzététele, nyilvántartása és jelölése.
8. Választási alapfogalmak, alapelvek és rendszerek (modellek).
9. A választói jogosultság, Az országgyűlési választások eredményének megállapítása: a mandátumok elosztása egyéni választókerületben és országos listán. Az időközi választás szabályai.
10. A választási szervek, a választási eljárás szabályai: kampány, jelöltállítás, szavazás, szavazatszámolás és jogorvoslatok.

11. A népszavazás joga (a közvetlen és a közvetett demokrácia viszonya, a népszavazás fajtái, főbb korlátai, érvényesség és eredményesség).
12. Az Országgyűlés funkciói és hatásköre.
13. Az Országgyűlés megalakulása, megbízási ideje.
14. Az Országgyűlés szervezete: a bizottságok fajtái, frakciók; tisztségviselői: elnök, alelnökök, jegyzők.
15. Az Országgyűlés működésének szabályai: ülészakok; a törvényjavaslatok tárgyalási rendje: általános és részletes vita, a törvényalkotási bizottság eljárása, plenáris vita, zárószavazás.
16. Kérdés és interpelláció.
17. Az országgyűlési képviselők jogállása, mentelmi joga.
18. A köztársasági elnök jogállása: megválasztása, a megbízási megszűnése.
19. A köztársasági elnök hatásköre: ellenjegyzéssel és ellenjegyzés nélkül gyakorolható hatáskörei, a kinevezések megtagadásának joga, vétójoga.
20. A Kormány alkotmányos helyzete: a Kormány létrejötte, megszűnése; az ügyvivő kormány és az ügyvezető miniszterelnök.
21. A Kormány feladatai és hatásköre.
22. A Kormány és a Kormány tagjainak felelőssége; a bizalmi kérdés és a konstruktív bizalmatlansági indítvány.
23. Az igazságszolgáltatás fogalma. A bírósági szervezet. A bíróságok igazgatása.
24. Az ügyészség alkotmányos helyzete. Az ügyészi szervezet. Az ügyészség feladatai.
25. Az alkotmánybírák jogállása.
26. Az Alkotmánybíróság hatásköre és eljárása.
27. Az alapvető jogok biztosa (a tisztség betöltése, hatásköre és eljárása).
28. Az önkormányzatiság elve. A helyi önkormányzatokra vonatkozó alkotmányos szabályok. A helyi önkormányzatok alapjogai, feladat- és hatáskörei.
29. Az alkotmányos alapjogok rendszere. Az alapjogok korlátozhatósága.

5. Kötelező tananyag

Az alkotmányjog alapintézményei. Szerk. Paulovics Anita. Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc. (megjelenés alatt)

The Basic Law of Hungary: A First Commentary. Szerk.: Schanda Balázs – Varga Zs. András – Csink Lóránt, Dublin, Clarus Press, 2012.

6. Ajánlott irodalom

Bragyova András: *Az új alkotmány egy koncepciója.* Budapest, KJK–MTA ÁJI. 1994.

Alkotmánytan I. Szerk.: Kukorelli István, Budapest, Osiris Kiadó, 2007.

Sári János: *A hatalommegosztás.* Budapest, Osiris Kiadó, 1995.

Bragyova András: *Az alkotmánybíráskodás elmélete.* Budapest, KJK–MTA Állam- és Jogtudományi Intézet. 1994.

Gárdos-Orosz Fruzsina – Zakariás Kinga (szerk.): *Az Alkotmánybírósági gyakorlat – Az Alkotmánybíróság 100 elvi jelentőségű határozata 1990–2020.* Társadalomtudományi Kutatóközpont – HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó, Bp., 2022.

Wade – Bradley – Bates – Himsworth: *Constitutional and Administrative Law.* Longman, London, New York, 1986.

Egyéb tudnivalók:

A kötelező jogszabályok:

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

Felmentési kérelmek elbírálása: A tantárgyból csak az a hallgató kaphat felmentést, aki korábban karunkon teljesítette a tantárgyi követelményeket. Aki más felsőoktatási intézményben tanulta a tantárgyat, akkor kaphat felmentést, ha a tanmenet legalább 75%-os egyezést mutat a jelen félév tanmenetével. Ehhez kérelmet kell benyújtani, amelyhez csatolni kell az index másolatát, illetve az egyéb szükséges dokumentumokat (pl. tanmenet).

Adminisztratív ügyek intézése az A/6 222-es szobában történik, ügyintéző: Hodosi Gabriella

Miskolc, 2023. szeptember

Alkotmányjogi Tanszék